

Gemeente Rotterdam
Gemeenteraad
Coolsingel 40
3011 AD ROTTERDAM

datum
5 februari 2019

ons kenmerk
RR/19.012/PH/LW/EL

pagina
1 van 9

betreft
beoordeling vervolgstap herstelplan Warmtebedrijf Rotterdam

Geacht raadslid,

Op 2 juni 2016 is het herstelplan¹ voor het Warmtebedrijf vastgesteld. Sindsdien zijn belangrijke parameters van het plan veranderd. Zo is de belangrijkste pijler van het plan, de uitbreiding van het warmtenet naar de regio Leiden, reeds vertraagd met circa twee jaar.² De beide onderdelen van WBR, Explo BV en Infra BV, zijn niet zoals was gepland gefuseerd, maar onderdeel geworden van een holdingstructuur. En ook ten aanzien van de financiering van de uitbreiding gelden andere uitgangspunten.

Op 11 december 2018 heeft het college uw raad geïnformeerd over het vervolg van het herstelplan voor het Warmtebedrijf Rotterdam (WBR). Met dit plan en de bijbehorende bestuurlijke afspraken met de provincie Zuid-Holland denkt het college financieel en beleidsmatig een passende oplossing voor WBR bereikt te hebben en uitzicht te krijgen op een rendabel WBR.

Op 20 december jl. heb ik uw raad laten weten dat de rekenkamer zal beoordelen of de businesscase van de vervolgstap in het herstelplan (hierna: 'de vervolgstap') leidt tot een verbetering van het risicoprofiel van en het rendement op de gemeentelijke deelneming in WBR. Tevens zou de rekenkamer in kaart brengen of er een alternatief is voor de vervolgstap, dat beter aansluit op het publieke belang dat is gemoeid met WBR, namelijk reductie van de emissie van broeikasgassen en verbetering van de lokale luchtkwaliteit. Hierbij heeft de rekenkamer zich op financieel en technisch vlak laten adviseren door twee gespecialiseerde adviesbureaus. De resultaten van beide onderdelen van de beoordeling zijn weergegeven in het vervolg van deze brief. De gedetailleerde beoordeling is vanwege de door college en gemeenteraad opgelegde geheimhouding opgenomen in het vertrouwelijke onderzoeksdossier van de rekenkamer.³

¹ Gemeenteraad Rotterdam, 'Herstelplan Warmtebedrijf Rotterdam', vastgesteld op 2 juni 2016.

² Eerste warmtelevering aan Leiden volgens herstelplan 2016: Q4 2018; vervolgstap: Q3 2020.

³ De beoordeling is als vertrouwelijke bijlage meegezonden met deze (openbare) brief.

Op de inhoud van deze brief heeft, zoals gebruikelijk, ambtelijk wederhoor plaatsgevonden. Op één onderdeel van de gedetailleerde beoordeling, namelijk de vergelijking met alternatieven, heeft de gemeente echter wegens tijdsgebrek niet kunnen reageren. De rekenkamer heeft niettemin voldoende vertrouwen in de bevindingen van het gespecialiseerde adviesbureau, om deze toch al te delen met uw raad.

conclusies

De beoordeling door de rekenkamer van de businesscase van de vervolgstap leidt tot de volgende conclusies:

1. De businesscase voldoet niet aan de normen uit het door de raad vastgestelde beleidskader verbonden partijen:
  - a) risico's zijn niet juist en volledig weergegeven;
  - b) er ontbreekt een onafhankelijke financiële en juridische beoordeling van de businesscase;
  - c) de voorgenomen investering heeft géén positieve netto contante waarde indien een marktconforme discontovoet wordt gehanteerd;
  - d) door de vervolgstap in combinatie met het contract met NUON verslechtert het risicoprofiel van de deelneming in WBR.
2. Het college dwingt, door een vergelijking met slechts één zeer ongunstig alternatief (een faillissement), de raad tot de keuze voor de vervolgstap. Hierdoor kan de raad haar kaderstellende en controlerende taak niet meer vervullen.
3. Het positieve milieueffect van de uitbreiding van het warmtenet naar Leiden is aanzienlijk kleiner dan weergegeven in het herstelplan en treedt bovendien op buiten Rotterdam. Daardoor draagt de vervolgstap slechts in beperkte mate bij aan het lokale publieke belang dat is gemoeid met de gemeentelijke deelneming in WBR.
4. Door in plaats van de uitbreiding van het warmtenet naar Leiden, in Rotterdam meer aansluitingen op het warmtenet te realiseren, kunnen verhoudingsgewijs meer emissies van broeikasgassen en stikstofoxiden lokaal worden vermeden, tegen fors minder kosten en met minder risico's. WBR en de gemeente zijn echter juridisch gebonden aan uitbreiding naar Leiden.
5. In de besluitvorming van het college over de vervolgstap is het publieke belang van de deelneming in WBR op de achtergrond geraakt. Het voorkomen van financiële schade voor de gemeente was het leidend motief.

aanbevelingen

Op basis van de beoordeling doet de rekenkamer de volgende aanbevelingen aan het college van B en W:

1. Baseer de definitieve besluitvorming over de vervolgstap op een deugdelijke risicoanalyse en een onafhankelijke financiële en juridische beoordeling.

2. Treed, gezien het grote risico op verdere vertraging van de aanleg van de warmteleiding, in overleg met NUON over uitstel van de levering van havenwarmte in Leiden tegen voorwaarden die redelijk en billijk zijn.
3. Ga in gesprek met de partijen die de maatschappelijke en commerciële baten van de uitbreiding van het warmtenet naar Leiden genieten, ten einde te komen tot een verdere verbreding van het aandeelhouderschap.
4. Borg, conform het door de raad vastgestelde beleidskader verbonden partijen, de transparante afweging tussen het publieke belang en het financiële belang door:
  - a. Collegebesluiten over de deelneming in WBR voor te bereiden door een stuurgroep waaraan, naast de wethouder Financiën, Organisatie en Majeure Projecten, in ieder geval ook de wethouder Bouwen, wonen en energietransitie gebouwde omgeving deelneemt. Laat in agendaposten voor het college expliciet beide belangen aan bod komen.
  - b. Het ambtelijke beheer van de deelneming in WBR in handen te leggen van een ambtelijke stuurgroep bestaande uit dossierverantwoordelijken vanuit de concernstaf en het cluster Stadsontwikkeling.

Met de vierde aanbeveling beoogt de rekenkamer niet alleen een heldere afweging van het publieke en het financiële belang van de deelneming, maar ook het inbouwen van 'checks and balances' in de besluitvorming over de deelneming en het voorkomen van een tunnelvisie.

beoordeling businesscase vervolg herstelplan

In de businesscase die is gevoegd bij het raadsvoorstel zijn de verwachte uitkomsten berekend van het geheel aan transacties en afspraken die voortvloeien uit het bestuurlijk akkoord met de provincie (tezamen: 'de vervolgstap'). Een belangrijke afspraak is de kapitaalstorting door de gemeente Rotterdam ter grootte van maximaal € 118,1 mln. De rekenkamer heeft de businesscase voorzien van een onafhankelijk oordeel. Daarbij heeft de rekenkamer getoetst aan normen voor investeringen⁴ door gemeentelijke deelnemingen uit het door de raad vastgestelde beleidskader verbonden partijen,⁵ namelijk:

1. De businesscase heeft een aanvaardbare impact op de dividendstroom, credit rating en solvabiliteit van WBR.
2. De businesscase heeft een positieve netto contante waarde (NCW) met een marktconforme discontovoet.
3. Er is een deugdelijke risicoanalyse uitgevoerd.
4. De businesscase kan de bedrijfsmatige en financiële risico's van de deelneming versterken, maar de norm is een laag risicoprofiel. Gezien de

---

⁴ Het verlenen van goedkeuring aan de investering door WBR is de bevoegdheid van het college, die de gemeente vertegenwoordigt als aandeelhouder. De gemeenteraad kan wensen en bedenkingen naar voren brengen ten aanzien van de kapitaalstorting door de gemeente, die deze investering mogelijk maakt.

⁵ Gemeente Rotterdam (2014), 'Beleidskader Verbonden Partijen 2014-2018', vastgesteld op 27 november 2014.

precaire financiële situatie van WBR⁶ hanteert de rekenkamer de norm dat het risicoprofiel van de deelneming in WBR in ieder geval dient te verbeteren.

5. Er is een zogeheten 'gevoeligheidsanalyse' uitgevoerd die de effecten weergeeft van het optreden van risico's op de uitkomsten van de businesscase. Deze analyse is onderdeel van een due diligence of fairness opinion⁷. Een 'worst case'-scenario is doorgerekend en de uitkomst is aanvaardbaar.

Aan de eerste norm wordt in het management scenario ('de management prognose') van de business case voldaan. De kredietwaardigheid en solvabiliteit van WBR verbeteren als gevolg van de vervolgstap en vanaf 2029 zal de gemeente dividenduitkeringen ontvangen. In het minder gunstige scenario van de business case (de 'stress case') wordt niet aan deze norm voldaan. Hierbij daalt het eigen vermogen, en daarmee de solvabiliteit, van WBR over de loop van tijd en kunnen er geen dividendbetalingen plaatsvinden richting de gemeente. De berekeningen die leiden tot deze uitkomsten zijn cijfermatig correct uitgevoerd en gebaseerd op verifieerbare financiële en juridische aannames.

De voorgenomen investering heeft geen positieve NCW met een marktconforme disconteringsvoet. Het verwachte rendement van 3,3 procent is aanzienlijk lager dan een marktconforme rendementseis op eigen vermogen. Deze ligt tussen de 5 en 13 procent, afhankelijk van het type investeerder (publiek of commercieel). Wanneer gerekend wordt met deze rendementseisen is de NCW tussen de € 26-78 mln. negatief. Aan de tweede norm wordt dus niet voldaan.

In de business case worden de kans en impact van een aantal risico's benoemd, zoals mag worden verwacht en ook door uw raad is voorgeschreven.⁸ Uit een risicoanalyse uitgevoerd door een gespecialiseerd adviesbureau blijkt dat de risico's niet juist en volledig zijn weergegeven (zie norm 5). Ook aan deze norm wordt dus niet voldaan.

Door het bestuurlijk akkoord met de provincie neemt het maximale verlies dat de gemeente kan leiden door haar financiële belangen in WBR toe van € 156,5 mln.⁹ naar € 170,6 mln. Volgens de gemeente is echter tegelijkertijd sprake van een verbetering van het risicoprofiel van de deelneming in WBR. Dit is naar het oordeel van de rekenkamer alleen het geval ten opzichte van de huidige situatie. Immers, zonder verdere actie door de gemeente zal WBR niet meer aan haar financiële verplichtingen kunnen voldoen, waardoor met zekerheid grote financiële schade

---

⁶ Deze situatie hangt samen met de vertraging van het herstelplan, dat door de gemeenteraad is vastgesteld in juni 2016. De rekenkamer zal hier verder op ingaan in een 2^e rapportage die medio 2019 zal worden gepubliceerd.

⁷ Due diligence / fairness opinion betreffen een financiële en juridische beoordeling voorafgaand aan een zakelijke transactie. Deze beoordeling biedt de partijen zekerheid dat de transactie 'fair' is en er geen verborgen risico's zijn.

⁸ Het bepalen van de kans en de impact van risico's wordt voorgeschreven in de 'Beleidsnota weerstandsvermogen', die door uw raad is vastgesteld op 15 maart 2012 en is tevens een good practice volgens het COSO ERM framework en ISO 31000, gangbare internationale standaarden en risicomangement.

⁹ De waardering van de deelnemingen in beide vennootschappen op de gemeentelijke balans bedraagt € 52,5 mln. Daarboven op komt een garantie die de gemeente heeft verleend aan banken voor de financiering van Warmtebedrijf Infra NV, ter hoogte van maximaal € 104 mln.

voor de gemeente zal ontstaan. De kapitalisatie van WBR kan echter niet los worden gezien van de overeenkomst met NUON voor warmtelevering aan Leiden (oktober 2017). Het merendeel van het benodigde kapitaal is immers nodig om de verplichting tot warmtelevering, die voortvloeit uit deze overeenkomst, na te komen. Ten opzichte van de situatie voorafgaand aan de ondertekening van deze overeenkomst is het risicoprofiel toegenomen. Daarmee wordt uiteindelijk niet voldaan aan de vierde norm.

De gemeente heeft, in overeenstemming met de vijfde norm, een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd, waarbij de uitkomsten van twee mogelijke scenario's worden vergeleken: een 'managementprognose' en een 'stress case'. De rekenkamer constateert echter dat de stress case niet in lijn met de door de gemeente benoemde risico's is opgesteld. In dit scenario treedt namelijk slechts een deel van de geïdentificeerde risico's op en dan nog in beperkte mate. In beide scenario's wordt bijvoorbeeld uitgegaan van een doorlooptijd met een marge van slechts twee maanden ten opzichte van de ambitieuze planning. Gezien de complexiteit van het project, de opschortende voorwaarden in de bestuursovereenkomst en de mogelijke uitkomsten van een juridische toets op staatssteun,¹⁰ is een langere vertraging dan twee maanden reëel. Ook de effecten van een negatieve ontwikkeling van de warmteprijs en kostenoverschrijdingen zijn slechts in beperkte mate meegenomen in de stress case.

De rekenkamer merkt in dit kader op dat de recente geschiedenis van het herstelplan leert dat het niet materialiseren van juridische bindende toezeggingen van financiers en afnemers en daaruit voortvloeiende vertraging, zeker niet ondenkbeeldig is. Er is een zeer reële kans dat bindende afspraken met de benodigde financiers en afnemers niet tot stand komen of tegen zeer ongunstige voorwaarden.

Uit de gevoeligheidsanalyse valt verder af te leiden dat de gehanteerde stress case het meest ongunstige scenario is waarbij nog net geen aanvullende kapitaalinjectie van de gemeente nodig is. Dit is echter niet hetzelfde als een 'zwaar weer' scenario, zoals door het college wordt gesteld, en zeker geen 'worst case' zoals het beleidskader voorschrijft. Als de businesscase zich minder gunstig ontwikkelt dan deze stress case, is opnieuw een kapitaalstorting van de gemeente noodzakelijk om WBR te behoeden voor een faillissement. Ook zal de waarde van de deelneming in WBR op de gemeentelijke balans verder moeten worden afgeboekt.

Er is op het moment van de besluitvorming in de gemeenteraad nog geen due diligence of fairness of opinion op de scenario's uitgevoerd. Uit de bestuursovereenkomst blijkt dat het due diligence en andere onderzoeken, onder meer ten aanzien van de financiering(sbehoefte), nog worden uitgevoerd voor het definitieve investeringsbesluit.

Volgens het college is wel reeds een 'onafhankelijke second opinion' uitgevoerd. De bedoelde toets, door een door de gemeente ingehuurd adviseur, kwalificeert echter niet als zodanig. Het betreffende bureau adviseert namelijk sinds februari 2018 de gemeente bij de uitvoering van het herstelplan en is in die rol ook betrokken geweest bij de totstandkoming van de businesscase. Een second opinion veronderstelt echter een mate van distantie, die niet wordt geboden met de betreffende toets.

---

¹⁰ Namelijk dat de steun van de gemeente en/of het Warmteparticipatiefonds van de provincie moet worden aangemerkt als staatssteun. Dit kan leiden tot verdere vertraging.

De rekenkamer constateert derhalve dat niet wordt voldaan aan de vijfde norm.

alternatief vervolgstap herstelplan

Uit de beoordeling van de businesscase blijkt dat de risico's van de investering in de uitbreiding van het warmtenet naar Leiden groot zijn. Het is de vraag of deze nog in verhouding staan tot het te dienen publieke belang. Dat publieke belang is als volgt verwoord in het beleidskader: "CO₂ emissiebeperving en verbetering van de lokale luchtkwaliteit door benutting van warmte in plaats van gas."¹¹ Het beleidskader bevat geen criteria voor de verhouding tussen het publieke belang en de risico's van een deelneming. Het is aan uw raad om te beoordelen of deze verhouding nog in balans is.

vergelijking maatschappelijke baten alternatieven

Om de verhouding in perspectief te plaatsen heeft de rekenkamer onderzocht in hoeverre er alternatieven zijn voor het herstelplan, die het publieke belang dienen én met minder risico's gepaard gaat. Hiertoe heeft de rekenkamer de maatschappelijke baten verkend van uitbreiding van het warmtenet naar Leiden en drie alternatieven: de realisatie van meer aansluitingen op het warmtenet in Rotterdam Zuid, waarbij de extra warmtevraag wordt ingevuld door warmte uit de haven (variant 1) en geothermie (variant 2) of verwarming met individuele warmtepompen cq 'all-electric' (variant 3).

Er is gerekend met het scenario dat in de periode 2019-2022 10.000 woningen in Rotterdam worden aangesloten op het warmtenet respectievelijk individuele warmtepompen, wat overeenkomt met de ambitie van het college om 10.000 bestaande woningen aardgasvrij te maken.¹² Overigens is het realiseren van meer aansluitingen op het warmtenet in Rotterdam tevens onderdeel van de 'vervolgstap', maar dan als aanvulling op (en niet in plaats van) de uitbreiding van het warmtenet naar Leiden.

Uit de berekening van de rekenkamer blijkt dat warmtelevering aan 27.700 woningen in Leiden en de brouwerij van Heineken kan leiden tot een vermeden emissie van circa 45 kiloton van het broeikasgas koolstofdioxide (CO₂). Dit is aanzienlijk minder dan is vermeld in het herstelplan uit 2016 (60-70 kiloton).

De geplande uitbreiding van het warmtenet draagt echter niet bij aan de verbetering van de lokale luchtkwaliteit en de reductie van uitstoot van CO₂ en stikstofoxiden (NO_x) in Rotterdam. Eerder is een beperkte verslechtering te verwachten. De productie van warmte voor Leiden vindt immers plaats in de Rotterdamse haven en de afvalverbrandingsinstallatie van AVR in Rozenburg. De uitbreiding van het warmtenet draagt in zekere zin bij aan het continueren van deze bronnen en hun uitstoot, doordat hun een perspectief wordt geboden op een duurzaam financieel rendement. Bovendien gaat warmteopwekking ten behoeve van Leiden gepaard met een derving van elektriciteitsproductie en een gering energieverlies. De gederfde elektriciteitsproductie moet door andere elektriciteitscentrales worden opgevangen, waaronder mogelijk die in Rotterdam.

---

¹¹ Gemeente Rotterdam (2014), 'Beleidskader Verbonden Partijen 2014-2018', vastgesteld op 27 november 2014.

¹² Coalitieakkoord van VVD, PvdA, D66, CDA, GroenLinks en ChristenUnie, 'Nieuwe energie voor Rotterdam, coalitieakkoord 2018-2022', 26 juni 2018.

De positieve milieueffecten van de drie alternatieven zijn vergelijkbaar met de uitbreiding van het warmtenet naar Leiden, ondanks dat een kleiner aantal (10.000) huishoudens wordt aangesloten. Dit geldt voor zowel verwarming met havenwarmte, geothermie, als verwarming met individuele warmtepompen. Dit komt doordat er in Leiden reeds een energie-efficiënt stadsverwarmingsnet is, terwijl huishoudens in Rotterdam worden verwarmd met individuele gasgestookte CV-ketels. Per huishouden zijn de vermeden emissies van de alternatieven daarom aanzienlijk hoger.

Bijkomend voordeel van deze alternatieven is dat deze emissies lokaal worden vermeden. Doordat een substantieel lagere investering door WBR nodig is¹³ en de risico's ten aanzien van de uitvoering beperkt zijn, is dit alternatief bovendien inherent ook financieel minder risicovol. Wel kent het uitbreiden van het aantal aansluitingen van huishoudens op het warmtenet marges van onzekerheid, doordat het de gemeente ontbreekt aan juridische instrumenten om huishoudens en bedrijven (bestaande bouw) te bewegen zich aan te laten sluiten op het warmtenet. Door beleidsmatige keuzes in het kader van de energietransitie gebouwde omgeving en de inzet van personele capaciteit op dit terrein, heeft het college de groei van het aantal aansluitingen echter ook deels zelf in de hand.

Aansluiting van 10.000 bestaande woningen en bedrijven in Rotterdam op het warmtenet past naar het oordeel van de rekenkamer het beste bij het publieke belang dat is gemoeid met de deelneming in WBR én het gaat gepaard met kleinere risico's. De rekenkamer merkt op dat de resulterende (tevens door WBR verwachte) toename van afzet in Rotterdam WBR in staat stelt haar lopende kosten én rente op de schulden te betalen. Wel zal dan waarschijnlijk een aanvullende afboeking op de waarde van de deelneming in WBR moeten plaatsvinden. Uitbreiding naar Leiden leidt weliswaar in potentie tot een hoger rendement op het door Rotterdam geïnvesteerde kapitaal, maar dit gaat zoals reeds is opgemerkt gepaard met een verhoging van het risicoprofiel van de deelneming in WBR.

financieel-juridisch perspectief

Gegeven de huidige stand van zaken is het aansluiten van bestaande huishoudens in Rotterdam vanuit financieel en juridisch perspectief ten hoogste een aanvulling op het voorliggende plan en niet meer een op zichzelf staand alternatief. WBR en de gemeente hebben zich namelijk, door het sluiten van verschillende overeenkomsten, reeds juridisch gebonden aan de realisatie van de warmteleiding naar Leiden. Het college is met deze rechtshandelingen binnen de kaders van het door de raad in 2016 goedgekeurde herstelplan gebleven. In dit plan was de strategische keuze gemaakt om groei van de warmteafzet buiten Rotterdam te zoeken. Achteraf gezien heeft deze keuze verkeerd uitgepakt: door eenvoudig af te wachten had de gemeente nu de mogelijkheid gehad om tegen lagere kosten en met minder risico's een beter maatschappelijk resultaat te bereiken. Door contracten te sluiten of te heronderhandelen voor de levering en afname van warmte, voordat de financiering van de warmteleiding geborgd was, heeft de gemeente als het ware de schepen achter zich verbrand.

kaderstellende rol gemeenteraad

De rekenkamer merkt verder op dat een vergelijking van de vervolgstap met realistische alternatieven ontbreekt in het raadsvoorstel. De vergelijking met één

---

¹³ Aansluiting op het warmtenet of de aanleg van warmtepompen vergt wel extra investeringen van derden.

zeer ongunstig alternatief, namelijk een faillissement, dwingt de raad als haast vanzelf tot de keuze voor de vervolgstap. De rekenkamer acht deze situatie betreurenswaardig. Immers, de raad kan zich niet meer uitspreken over de vraag of de vervolgstap het publieke belang nog in voldoende mate dient. Zij kan daardoor haar kaderstellende en controlerende rol niet vervullen. Deze constatering raakt aan een bredere observatie van de rekenkamer, namelijk dat het publieke belang dat is gemoeid met de deelneming in WBR onvoldoende is geborgd binnen het college van B en W. Deze observatie komt aan de orde in de volgende paragraaf.

borging publieke belang in besluitvorming college

Als overweging bij het conceptbesluit vervolgstap herstelplan warmtebedrijf is opgenomen dat "de realisatie van de Leiding over Oost bijdraagt aan de continuïteit van het Warmtebedrijf, en daarmee aan de realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente." Een vergelijkbare redentatie is eerder gevolgd in het herstelplan warmtebedrijf 2016. Met dit plan wilde het college "een maatschappelijk verantwoord financieel rendement" realiseren op de investering in WBR.¹⁴ Volgens het college was een renderend WBR echter geen doel op zich is: het Warmtebedrijf stond in functie van de maatschappelijke opgave van de energietransitie. In deze formuleringen wordt manifest dat bij gemeentelijke deelnemingen, waaronder WBR, twee belangen een rol spelen: een financieel belang en een publiek belang. Die belangen kunnen op gespannen voet met elkaar staan.

Dat dit ook het geval is bij de gemeentelijke deelneming in WBR wordt bevestigd door het college in de toelichting op het conceptraadsvoorstel. Daarin staat onder meer dat de markt, wegens de risico's, onvoldoende bereid is om grootschalige warmte-infrastructuur op de groei aan te leggen. Ook de teleurstellende financiële resultaten van WBR tot dusverre, bevestigen de spanning tussen het financiële rendement op het geïnvesteerd kapitaal in WBR en het publieke belang van de energietransitie.

Juist daarom wordt in het beleidskader deelnemingen voorgeschreven dat het beheer van beleidsrijke deelnemingen, zoals WBR, wordt uitgevoerd door twee wethouders. De wethouder Financiën ziet toe op de optimale financiële prestaties van de deelneming, terwijl de vakwethouder binnen het college het publieke belang behartigt. Door bestuurlijke verantwoordelijkheden te scheiden wordt bewerkstelligd dat een transparante belangenafweging plaatsvindt in het college. Op dit moment wordt het beheer van de deelneming echter volledig gevoerd door de wethouder Organisatie, Financiën en Majeure Projecten. Er is geen zichtbare betrokkenheid van een vakwethouder geweest bij de totstandkoming van het raadsvoorstel 'vervolgstap herstelplan warmtebedrijf'.¹⁵ Weliswaar is het college geïnformeerd over de voorbereiding van deze vervolgstap, maar in de agendaposten van het college over de vervolgstap ontbreekt een expliciete afweging tussen het publieke belang en de financiële prestaties van de deelneming. Wel kan op basis van de agendaposten worden geconstateerd dat niet het publieke belang, maar het voorkomen van financiële schade voor de gemeente het leidend motief is geweest bij de besluitvorming over de vervolgstap.

---

¹⁴ Gemeenteraad Rotterdam, 'Herstelplan Warmtebedrijf Rotterdam', vastgesteld op 2 juni 2016.

¹⁵ De rekenkamer constateert dit op grond van de agendaposten voor het college van B en W.

De wijze waarop het college zowel het publieke belang als de publieke waarde van deelneming in het Warmtebedrijf de afgelopen jaren heeft geborgd en de informatievoorziening daarover aan de gemeenteraad zullen aan de orde komen in de tweede rapportage van de rekenkamer over WBR. Deze rapportage zal, zoals aangekondigd, medio 2019 worden gepubliceerd.

Met vriendelijke groet,

Drs. P. Hofstra RO CIA
directeur